

УСАН ХӨӨРӨГТ ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ТУХАЙ ОЙЛГОЛТ, БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ, АШИГЛАХ АРГАЧЛАЛ, АНХААРАХ ЗАРИМ АСУУДАЛ

*Ш.Чулуун
ДХИС-ийн Цагдаагийн сургуулийн Дотоодын цэргийн
тэнхимийн дэд профессор, цагдаагийн дэд хурандаа*

Товч агуулга: Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах албаны үйл ажиллагаанд цагдаагийн байгууллагаас усан хөөрөгт машиныг хэрхэн ашиглах аргачлал, анхаарах асуудал болон усан хөөрөгт машины бүтэц, онцлог, зохион байгуулалтын талаар авч үзсэн болно.

Түлхүүр үг: Усан хөөрөгт машин, багийн ахлагч, оператор, усан хөөрөгч, механик жолооч, техникч, олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл, эрх зүйн зохицуулалт

Цагдаагийн байгууллага нь гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах, нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдал бий болсон үед түүнийг албадан тараах болон хууль бусаар зохион байгуулж байгаа жагсаал цуглааныг эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрээр албадан тараах үедээ олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх эрхтэй байна.

Хоёр ба түүнээс дээш хүнд нэгэн зэрэг хэрэглэх боломжтой хэрэгслийг олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл гэх ба үүнд дараах хэрэгсэл хамаарна.

1/ Олон хүнд нэг зэрэг нөлөөлөх нулимс асгаруулагч:

Хоёр ба түүнээс дээш хүнд нэгэн зэрэг нөлөөлөх хамрын самсаа болон нулимсны булчирхайг цочроож нулимс ихээр гоожуулах хий, шингэн төлөв байдалтай бодисыг хэлнэ. /Гар бөмбөг, сум, утаа, шүршүүр хэлбэртэй байж болно./

2/ Олон хүнд нэг зэрэг нөлөөлөх амьсгал боогдуулагч:

Хоёр ба түүнээс дээш хүнд нэгэн зэрэг нөлөөлөх амьсгалын замын эрхтнээр дамжин уушгинд хүрч ханиалгах, амьсгал, хоолой боох үйлчлэл үзүүлэх зориулалт бүхий шингэн болон хийн төлөв байдалтай бодисыг хэлнэ.

3/ Усан хөөрөг:

Усыг өндөр даралтаар хүчтэй цацах төхөөрөмжийг¹ хэлнэ.

4/ Утаан хөшиг үүсгэгч:

Үзэгдэх орчныг хязгаарлах зорилгоор утаан хөшиг үүсгэх бодис /Гар бөмбөг, сум, утаа, шүршүүр хэлбэртэй байж болно./

Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийг Цагдаагийн албаны тухай хуулинд² дараах тохиолдолд хэрэглэхээр зааж өгчээ. Үүнийг тодотгон авч үзвэл:

- Цагдаагийн алба хаагч болон бусдын амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулж болзошгүй байдлаар бүлэглэн довтолсон, эсэргүүцсэн;
- Төрийн тусгай хамгаалалтад байгаа, эсхүл бусад байгууллагын хамгаалалтад байгаа хүн, объектод бүлэглэн халдсан, халдахыг завдсан;
- Бусдын орон байр, эзэмшил газрыг бүлэглэн эзлэн авсан, гудамж, замын хөдөлгөөнийг бүслэн хаасныг чөлөөлөх;
- Хүний амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулж болох гэмт хэргийг бүлэглэн үйлдэж байгааг таслан зогсоох, баривчлах;

¹Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 53-р зүйлийн 53.1 дэх заалт

²Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 54-р зүйлийн 54.2 дахь заалт

- Галт зэвсэг, хүний амь нас, эрүүл мэндэд ноцтой хохирол учруулж болох бусад зүйлээр зэвсэглэсэн бүлэг зэвсгээ хураалгах шаардлагыг үл биелүүлэн эсэргүүцсэн;
- Нийтийн хэв журмыг бүлэглэн зөрчиж байгааг, эсхүл нийтийн эмх замбараагүй байдлыг таслан зогсоох, хүч хэрэглэсэн жагсаал цуглааныг албадан тараах;
- Бүлэглэн оргосон сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч, ялтныг баривчлах;
- Хорих анги, цагдан хорих байранд эмх замбараагүй байдал үүссэн үед гэж тус тус нарийвчлан тусгажээ.

Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх шийдвэрийг цагдаагийн байгууллагын дарга, түүний эрх олгосноор тухайн ажиллагааг удирдаж байгаа албан тушаалтан³ гаргаж дараах журмаар хэрэгжүүлнэ.

- Шийдвэр гаргах эрх бүхий албан тушаалтан хэрэглэх тусгай хэрэгслийн төрөл, тоо хэмжээ, хэрэглэх хүрээ, дэс дараалал, эхлэх, дуусгах шийдвэрийг гаргах;
- Цагдаагийн алба хаагчийг хамгаалах тусгай хэрэгслээр хангах;
- Цаг хугацааны хувьд боломжтой бол прокурорт урьдчилан мэдэгдэх;
- Эмнэлгийн болон мэргэжлийн байгууллагад мэдэгдэх;
- Уг хэрэгслийн нөлөөлөх бүсэд байгаа жирэмсэн эмэгтэй, насанд хүрээгүй этгээдийг тухайн бүсээс холдох талаар тусгай хэрэгсэл хэрэглэхээс өмнө анхааруулах;
- Боломжтой бол тухайн тусгай хэрэгслийн үйлчлэх нөлөөллийн талаар анхааруулах;

Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх шийдвэр гаргадаг албан тушаалтан нь дараах үүргийг хүлээнэ.⁴ Үүнд:

- Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх хуульд заасан үндэслэл байгаа эсэхийг магадлан, тусгай хэрэгсэл хэрэглэх зорилгыг тодорхойлох
- Цаг агаарын байдал, салхины чиглэлийг харгалзан хэрэглэх тусгай хэрэгслийн төрөл, тоо хэмжээ, хүрээ, дэс дараа, тактикийг тогтоох
- Тухайн орчинд байгаа хүмүүст амьсгал боогдуулах, нулимс асгаруулагч, усан хөөрөг зэрэг олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийг хэрэглэх гэж байгааг сануулж, тарж явахыг анхааруулах
- Алба хаагчдыг хамгаалах тусгай хэрэгслээр хангаж олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэсэн бүсэд оруулах
- Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэсэн тухай прокурорт мэдэгдэж, бичгээр танилцуулах
- Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийн үйлчлэлээр нүд аргаж өвдөх, нулимс асгарах, амьсгаа давхцах шинж тэмдэг илэрч, амьсгалын замын багтраа өвчин, зүрхний эмгэг өвчтэй хүнд онцгой нөлөөлөх тул эмнэлгийн байгууллагын туслалцааг нэн даруй авах

Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх тухай урьдчилан анхааруулахдаа тодорхой хугацаа зааж, чанга яригчаар зарлах зэрэг боломжтой аргыг хэрэглэнэ. Урьдчилан анхааруулснаас хойш заасан хугацаанд үйлдлээ зогсоогоогүй бол тусгай хэрэгсэл хэрэглэнэ.

Олон хүнд зэрэг нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэсний дараа хэрэглэх шийдвэрийг гаргасан цагдаагийн байгууллагын дарга, эсвэл түүний эрх олгосноор тухайн ажиллагааг

³Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 54-р зүйлийн 54.1 дэх заалт

⁴Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Улсын Ерөнхий прокурорын хамтарсан А-224/А-102 тоот тушаалын 1-р хавсралт "Цагдаагийн алба хаагч биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх заавар"-ын 4-р хэсгийн 4.2 дахь заалт

удирдсан албан тушаалтан нь холбогдох байгууллагатай хамтран дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.⁵ Үүнд:

- Хордсон хүн, амьтан, тэсэрч дэлбэрэх, химийн хорт болон аюултай бодис алдагдах, гал түймэр гарах эх үүсвэр байгаа эсэхийг шалгаж, аюулгүй болгох;
- Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх, шаардлагатай бусад үйлчилгээнд хамруулах;
- Орчныг ариутгах арга хэмжээ авах талаар холбогдох байгууллагад мэдэгдэх;
- Тусгай хэрэгслийн үйлчлэл дуусах, эсхүл үүссэн аюултай нөхцөл арилах хүртэл тухайн орчинд эргүүл, хамгаалалт гаргаж, зөвлөгөө, сануулга өгөх.

Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэсэн үндэслэл, явц, үр дүн, хүний эрүүл мэндэд гарсан өөрчлөлт, эмнэлгийн тусламж үзүүлэх арга хэмжээ авсан тухай дэлгэрэнгүй илтгэх хуудсыг нэн даруй бичиж шууд захирах даргад, шууд захирах дарга нь дээд шатны байгууллагын даргад танилцуулсан байна.⁶

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгсэл

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг холбогдох албаны даргын тушаалаар томилогдсон дараах 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг ажиллуулна.⁷

- Багийн ахлагч: Шуурхай удирдлагын штабын даргын шийдвэр, тусгай хэрэгсэл хэрэглэх бүлгийн даргын удирдлагад ажиллаж, багийн үйл ажиллагааг удирдана.
- Усан хөөрөгч: Усан хөөргийн төхөөрөмжийн бэлэн байдал, ашиглалтыг хариуцна.
- Оператор: Дуу, дүрс бичлэгийн төхөөрөмжийн бэлэн байдал, ашиглалтыг хариуцна.
- Техникч: Нулимс асгаруулагч, будагч бодис, усаар цэнэглэх, усны хоолойг холбох, салгах болон нөөц жолоочийн үүрэг гүйцэтгэнэ.
- Механик-жолооч: Машины техникийн аюулгүй ажиллагааг ханган ажиллана гэж тус тус заасан байна.

Багийн гишүүд бусад гишүүдийн үүргийг орлон гүйцэтгэх ур чадварыг эзэмшиж багаар ажиллах чадвартай байна. Багийн гишүүд болон нөөц хүчийг сард нэгээс доошгүй удаа сургалт, дадлага хийлгэнэ.

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийн бүхээгт багийн гишүүдээс өөр хүн оруулахыг хориглоно. Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг хамгаалалтын бүсийн дотор, гадна талд байрлуулж хэрэглэнэ. Усан хөөргийг жагсаал, цуглааны үед ашиглах тохиолдолд техникийн бүрэн бүтэн байдал, найдвартай ажиллагааг хангах үүднээс хамгаалалтын тусгай бүлэг томилж ажиллуулна.

Усан хөөргийг +1°C хэмээс дээш дулаантай тохиолдолд ашиглана. Энэ нь усан хөөргөөр тоногдсон тээврийн хэрэгслийн бусад төхөөрөмжийг ашиглахад хамаарахгүй. Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийн тасралтгүй ажиллагааг хангах ус тээвэрлэгч нөөц тээврийн хэрэгслийг цагдаагийн хамгаалалтад бэлэн байрлуулсан байна.⁸

⁵Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 54-р зүйлийн 54.6 дахь заалт

⁶“Цагдаагийн албаны галт зэвсэг, тусгай хэрэгсэл” нэг сэдэвт бүтээл 2019 он 81-р тал

⁷“Цагдаагийн албаны галт зэвсэг, тусгай хэрэгсэл” нэг сэдэвт бүтээл 2019 он 123-р тал

⁸Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Улсын Ерөнхий прокурорын хамтарсан А-224/А-102 тоот тушаалын 1-р хавсралт “Цагдаагийн алба хаагч биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх заавар”-ын 4.13 дахь хэсэг

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгсэл ашиглаж байгаа газарт ойр байгаа усны эх үүсвэрийг ашиглаж болно. Усан хөөрөгт хуягласан тээврийн хэрэгслийн түрэх төхөөрөмжийг зам чөлөөлөх, учрах саадыг арилгах, гудамж гаргах болон бусад зориулалтаар ашиглаж болно.

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгсэл, түүний бүлгийн ахлагч болон операторыг тус бүрд нь хэт богино долгионы радио станцаар хангасан байна. Нулимс асгаруулагч, амьсгал боогдуулагч, будагчийг агаарын температур -10°C хэмээс дулаан үед хэрэглэнэ⁹ гэжээ.

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийн үзүүлэлт, хүчин чадал

“Jinjin”-усан буу нь (JRS-6500) хөнөөлт бус өндөр үр дүнтэй нь батлагдсан нийтийн эмх замбараагүй байдал, хууль бус жагсаал, цуглааны үед ашиглах төхөөрөмж юм.

Энэ авто машин нь хамгаалалтын болон шийдвэрлэх үед тусламж үзүүлэх зориулалттай юм. Усан буу нь өндөр даралтат насосоор тоноглогдсон ба засвар үйлчилгээ хийх үед хялбар салгагдана.

Дээврийн буунууд нь хэвтээ чиглэлд 340 градусаар, босоо чиглэлд 80 градусаар дээд тал нь 60 м дотор хүчтэй буудна. Кабин дотор 5 хүний багтаамжтай ба бүх тоног төхөөрөмжийг тэд ажиллуулах бололцоотой.

Онцлог

Өндөр даралтад усан буу нь минутанд 2000 л/мин 14 бар-ын даралттайгаар шахах чадвартай. Уг машин нь дээрээ 6, баруун талдаа 3, зүүн талдаа 3, доод талдаа 4 ус болон бодис гаргах цорготой байна.

Кабин дээр байрлах буу нь автомат удирдлагаар дурын зүгт буудах чадвартай бөгөөд 6500 л багтаамжтай усны савыг түргэн хугацаанд дүүргэх ба юүлэх зориулалтаар тоноглогдсон юм.

Олон талын зориулалт бүхий уг автомашиныг бослого тараах, цэвэрлэгээ хийх, энгийн ард иргэдэд усны тусламж үзүүлэх зорилгоор хэрэглэж болох бөгөөд химийн /хөөс, нулимс асгаруулагч, будаг/ цацах боломжтой юм.

Бүрэн тоноглогдсон хяналтын самбараар хөдөлгүүрийн байдал, нэмэлт хөдөлгүүрийг хянахаас гадна бүх буу болон хавхлагуудыг хянах боломжтойгоос гадна түлхүүр багаж хийж болохуйц цоожтой хайрцагнуудтай.

Кабин дээрхи бууны хамт өндөр хүчин чадал бүхий гэрлээр давхар тоноглогдсон байдаг.

⁹Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Улсын Ерөнхий прокурорын хамтарсан А-224/А-102 тоот тушаалын 1-р хавсралт “Цагдаагийн алба хаагч биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх заавар”-ын 4.17 дахь хэсэг

Ерөнхий тодорхойлолт¹⁰

Тэнхлэг хоорондын зай	4650 мм
Нийт урт	7980 мм
Өргөн	2560 мм
Өндөр	3760 мм
Газраас хамгийн бага өргөгдсөн хэсэг	260 мм

Хүндийн жин

Цэвэр жин	9950 кг
Багийн гишүүд	325 /65*5/
Нэмэлт ачаа	6950 кг /ус, будаг, хөөс, хий/
Нийт жин	17225 кг

Өнгө

Чулуун саарал /stone gray/

Арал

Үйлдвэр	Tato Daewoo motor
Жолооны хүрд	Зөл талдаа
Хөдөлгүүр	DE 12TIS дизель, турботой, 6 цилиндртэй, усан хөргөлттэй
Дээд хүч	320hp/2100rpm
Дээд эргүүлэх хүч	135 кг. м/1260rpm
Хөдөлгүүрийн багтаамж	11051cc

Гүйцэтгэл

Дээд хурд	99 км/ц
Хамгийн бага эргэх радиус	8.5 м
Хүч дамжуулга	Механик /урагш 6 ухрах 1/
Урд тэнхлэг/даац/	6500 кг
Хойд тэнхлэг/даац/	11500 кг
Дугуй	6 ш /11.00-20-16 pr
Обуд	7,5v*20
Хүрдний механизм	Гидро
Тормоз	Хийн
Түлшний савны багтаамж	200 л цоожтой, галаас хамгаалагдсан

Цахилгаан систем

Аккумулятор	12v-150amp/h*2
Динам	24v-60a
Стартер	24v-660kw

Кабин

¹⁰ЦЕГ-ын автобаазын инженер техникийн албаны 2009 онд JRC-6500B хуягт, усан хөөрөгний авто машин хүлээн авсан, шалгасан тухай үзлэгийн тэмдэглэл

Давхар кабинтай халдлагаас сэргийлж цонхыг торлосон хажуу болон дээд талыг хатуу гангаар хийсэн.

Камерын систем

Камер	Дижитал 220*22
Дэлгэц	7 инч өнгөт дэлгэц
DVR систем	500mb HD – тэй бичлэг хийх
	Арыг харах DSP 7 инч өнгөт дэлгэц
Р.А систем	Чанга яригч болон дуут дохиотой
Кабины хөргөлт	A/C хөргөлт
Аюулгүйн гарц	Дээрээ 2 хаалгатай

Усны сав

Материал	Ган төмөр /sts304/ 4.0мм
Гагнуур	Аргон болон хийн
Багтаамж	6500 л усны цалгилтаас хамгаалагдсан тоноглолтой

Цэвэрлэх зориулалт бүхий нүхтэй

Зөөлөвч	Резин ба төмөр
Савны нүх	500мм
Усны түвшин хэмжигч	Датчик болон харж болохуйц
Ус дүүргэх холболт	Эрвээхэй хавхлага 2-1/2"
Сорох холболт	Эрвээхэй хавхлага 4"
Ус гаргах хоолой	Бөмбөгөн хаалт 2"
Усны сав дүүргэх	Гол цөөрөм нуур

Хөөсний сав

Багтаамж	150л
Материал	Ган төмөр /sts316/ 3 мм
Хөөс дүүргэлт	Савны амсар хүртэл
Хөөс юүлэх хавхлага	Бөмбөгөн хавхлага $\frac{3}{4}$
Хөөсний түвшин үзэх	Датчик болон харж болохуйц

Нулимс асгаруулагчийн сав

Багтаамж	150 л
Материал	Ган төмөр /sts316/ 3 мм
Хөөс дүүргэлт	Савны амсар хүртэл
Хөөс юүлэх хавхлага	Бөмбөгөн хавхлага $\frac{3}{4}$
Хөөсний түвшин үзэх	Датчик болон харж болохуйц

Будагны сав

Багтаамж	150 л
Материал	Ган төмөр /sts316/ 3 мм
Хөөс дүүргэлт	Савны амсар хүртэл

Хөөс юүлэх хавхлага
Хөөсний түвшин үзэх

Бөмбөгөн хавхлага ³/₄
Датчик болон харж болохуйц

Төвөөс зугтаах насосны тодорхойлолт
/Centrifugal pump specification/

Төрөл	2 шаталбарт турбинтэй насос
Гүйцэтгэл	2650 л/мин 8,5 bar 2000 л/мин 14 bar
Материал	Хайлш гантимөр хүрэл
Эргэх чиглэл	Цагийн зүүний дагуу
Насосны систем	4 тасалгаа бүхий вакуум
Ажиллах нөхцөл	Араагаар /gear box/
Хяналт	Цахилгаан
Хүчдэл	24 v

Насосны хөдөлгүүр

Төрөл	4 циклийн турботой усан хөргөлттэй Дизель
Цилиндер	4
Багтаамж	3907 cc
Гарах хүч	125 hp/2600rpm
Дээд эргэлтийн хүч	40кг.м/1800rpm
Эргэх чиглэл	Цагийн зүүний эсрэг
Стартер	24v-5kw
Хэрэглээ	24v

Хөөс, нулимс аргаруулагч, будагны системийн хэсэг

Төрөл	Цорго хэсэг
Материал	Ni-Cr
Гүйцэтгэл	410-1050 л/мин 5 bar
Ашиглалтын систем	автомат

Бууны систем

Кабин дээрхи буу/баруун тал/	LP-2-1/2"/65A/
Цорго /диаметр/	29мм
Цацах хүрээ	40м-60м
Эргэх хүрээ	Хэвтээ 340 градус босоо - 45 аас +80 градус
Байрлал	Кабин дээр
Удирдлага	Хяналтын самбараас

Буфер дээрхи буу

Гүйцэтгэл	1000 л/мин 5 bar
Цацах хүрээ	30м-40м

Эргэх хүрээ	Хэвтээ 180%ь босоо 40-с +80%
Хяналт	Хяналтын самбараас

Хэвтээ буу

Гүйцэтгэл	400 л/мин 5bar
Цацах хүрээ	20 м
Эргэх хүрээ	45 градус
Бууны тоо	2 ш
Байрлал	Хөдөлгүүрийн баруун, зүүн талд

Хамгаалалтын цорго

Цоргоны тоо	дээр 6 ш, доор 4 ш
Гүйцэтгэл	30 л/мин 5 bar
Материал	Хүрэл

Уг усан хөөрөгт тээврийн хэрэгсэл нь хуяглагдсан, тусгай тоноглолтой, дээд хэсэгт үндсэн 2 ширхэг шүршигч буутайгаас гадна урд гуперийн хэсэгт шүршигч буугаар тоноглогдсон, 2 талын хажуу болон ар талдаа, мөн дээд доод хэсэгтээ 4 усаар шүршигч клапантай байдаг.

Кабин дээр нь 150 литрийн багтаамжтай 3 ширхэг савтай бөгөөд тус савнуудад нулимс асгаруулагч, хөөс, будаг холигч элементийг хийхэд усанд өөрөө найруулагддаг, усны ёмкост нь зэвэрдэггүй гангаар хийгдсэн бөгөөд 6.5 тонн усны багтаамжтай юм.

Хөдөлгүүр нь D6AV цуваа цилиндртэй, турбин дизель хөдөлгүүртэй. Шатахууны сав нь 200 литрийн багтаамжтай бөгөөд сайн түгжээ бүхий банк нь далд байрлахын зэрэгцээ галын аюулаас бүрэн хамгаалагдсан.

Кабин нь давхар кабинтайгаас гадна сайжруулсан төмрөөр хамгаалалт хийгдсэн, салхины болон хажуугийн шилнүүдийг торон хаалтаар хамгаалж тоноглогдсон байна.

Кабиндаа жолооч, хажуугийн туслах, ардаа 2 суудалтай, ТВ системтэй ба камер дүрс гаргах дэлгэц, дүрс бичлэг 24 цагийн турш хийгдэх боломжтой гэжээ.¹¹

Нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдлын үед усан хөөрөгт тээврийн хэрэгсэл ашиглах арга зүй

Цагдаагийн байгууллага, алба хаагч нь нийтийн хамарсан эмх замбараагүй байдал бий болсон үед гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, нийтийн хэв журам сахиулах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах ажлын хүрээнд хуулинд заасан үндэслэл журмын дагуу олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх эрхтэй байна.

Олныг хамарсан үймээн самуун, эвдэн бусниулах, галдан шатаах, эд хөрөнгө устгах, галт зэвсэг, тэсэрч дэлбэрэх бодис хэрэглэх буюу төрийн төлөөлөгчийг зэвсэглэн эсэргүүцэх үйл ажиллагаа нөхцөл байдлыг нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдал гэнэ.¹²

Цагдаагийн албан хаагч нийтийн хэв журам сахиулах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үүргээ биелүүлэх явцад хууль бус жагсаал цуглааныг албадан тараах, бүлэглэн танхайрах явдлыг таслан зогсоох, нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдал үүсэх нөхцөл

¹¹ЦЕГ-ын автобаазын инженер техникийн албаны 2009 онд JRC-6500B хуягт, усан хөөрөгний авто машин хүлээн авсан, шалгасан тухай үзлэгийн тэмдэглэл

¹²2017 оны 12-р сарын 28-ны өдөр шинэчлэн баталсан Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны журам код-504 “Нийтийн эмх замбараагүй байдал үүссэн үед олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах журам”-ын 504-ийн 2 дахь хэсэг

байдал бий болох, хориотой арга хэрэгсэл ашиглан төрийн төлөөлөгчийн тавьсан шаардлагыг зэвсэглэн эсэргүүцэх зэрэгт ердийн арга хэрэгсэл ашиглан тодорхой үр дүнд хүрээгүй тохиолдолд хуулиар хүлээн зөвшөөрөгдсөн олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийг зохих журмын дагуу тухайн нөхцөл байдалд ялгамжтай байдлаар хэрэглэдэг байна.

Нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдлын үед олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийг хэрэглэхийн өмнө нөхцөл байдал, хэрэгцээ шаардлагын үнэлгээ хийж бодит үндэслэл байгаа эсэхийг нарийвчлан тодорхойлох шаардлагатай.

Түүнчлэн хүрээлэн байгаа орчин, эрсдэл бий болох нөхцөл байдлыг урьдчилан тодорхойлох, хэрэглэсний дараа гарч болох үр дагаварыг тооцоолон төлөвлөгөө гарган ажиллана.

Цагдаагийн төв байгууллагын даргын шийдвэрээр байгуулагдсан шуурхай удирдлагын штабын даргын зөвшөөрөлгүйгээр жагсаал цуглааныг албадан тараах, нийтийн эмх замбараагүй байдлыг таслан зогсоох, нийтийг хамарсан арга хэмжээний хамгаалалтын үед галт зэвсэг, тусгай хэрэгсэл хэрэглэхийг хориглоно.

Нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдал идэвхижиж цагдаагийн байгууллага, алба хаагчийн тавьсан шаардлага, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ зохих үр дүнгээ өгөөгүй, хяналтаас гарах нөхцөл бүрдсэн тохиолдолд үймээнд оролцогчдын үйлдлийг цаашид даамжируулахгүй, учирч болох хор уршгийг нэмэгдүүлэхгүй байлгах, тэдний хууль бус үйлдлийг таслан зогсооход усан хөөрөгт машин ихээхэн чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Улсын Ерөнхий прокурорын хамтарсан А-224/А-102 тоот тушаалд¹³ заасны дагуу +1 хэмээс дээш дулаан үед ажиллуулах бөгөөд ЦЕГ-ын даргын тушаалаар байгуулагдсан “Шуурхай удирдлагын штаб”-аас өгсөн үүрэг, чиглэл, захирамж, шийдвэрийн дагуу ажиллагаанд орно.

Уг усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг ажиллагаанд оруулах зорилго нь нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдлыг таслан зогсоох ажиллагаанд оролцож буй алба хаагч, бүлгүүдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдалд оролцогч этгээдүүдийн хүчийг сарниан бутаргах, тарамдуулах, түүнчлэн Шуурхай удирдлагын штабын дэргэдэх түрэн гаргах, дайчлан баривчлах бүлгүүдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг тусалцаа үзүүлэхэд чиглэгдсэн байна.

Автомашиныг хэв журмын хамгаалалтанд зогсож байгаа цагдаагийн алба хаагчдын ар талд байрлуулж, жагсаал цуглаан болон эмх замбараагүй байдал үүсгэгчдийн бөөгнөрөл үүсч, нягтарсан хэсэг рүү дээврийн үндсэн бууг ашиглан 14-өөс дээш “bar”-ын даралтаар шүршиж, агшин зуур тараах ажиллагааг хийж гүйцэтгэнэ.

Түүнчлэн эмх замбараагүй байдал үүсгэж, цагдаагийн алба хаагчид руу дайрч, довтолж буй бүлэг этгээдүүдийн урд болон хажуу жигүүрээс нь усаар шүршиж, тэдний үйлдлийг сарниулж, хүчийг тарамдуулах арга хэмжээг тухайн нөхцөл байдлыг үнэлэн ажиллагааг удирдаж байгаа даргын шийдвэрээр түргэн шуурхай хийж гүйцэтгэнэ.

Гэхдээ ажиллагаанд оролцож байгаа бусад бүлгүүдийн үйл ажиллагаатай нарийн нягт харилцан уялдаатайгаар хэрэглэвэл үр дүнд хүрнэ.

Мөн эмх замбараагүй байдлын гол төв хэсэг рүү хүчтэй даралттай усаар шүршиж тараах бөгөөд сарнисан хэсгүүдийн хойноос дагаж шүрших байдлаар тэдний үйл ажиллагааг улам бүр тарамдуулах, улмаар дайчлан баривчлах, түрэн гарах бүлгүүдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэн ажиллана.

¹³Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Улсын Ерөнхий прокурорын хамтарсан А-224/А-102 тоот тушаалын 1-р хавсралт “Цагдаагийн алба хаагч биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх заавар”

Гэхдээ усан хөөрөгт тээврийн хэрэгсэл усаа хурдан хугацаанд шахдаг учир нөөц усны машинууд байнгын бэлэн байдалд байж, түргэн хугацаанд шуурхай цэнэглэж, дараагийн ажиллагаанд орох нөхцөл боломжийг бүрдүүлж өгөх хэрэгтэй юм.

Усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг дараагийн ажиллагаанд хэрхэн шилжих үүрэг даалгаврыг гагцхүү шуурхай удирдлагын штабаас өгөх учир бүлгийн дарга болон гишүүд үүрэг, чиглэл иртэл бие даан ямар нэг ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

Түрэн гаргах бүлгийн үүрэг бол нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдалд оролцогсдыг голомтоос түрэн гаргах, тараах, үйл ажиллагааг нь тарамдуулах, тараах явдал юм.

Тухайн эмх замбараагүй байдал гарсан бүс, нутаг дэвсгэрийн байршил, эрүүгийн болон хэв журмын нөхцөл байдал, тухайн үеийн цаг агаарын байдлаас хамаарч тусгай хэрэгсэл хэрэглэх бүлэгт шуурхай удирдлагын штабаас өгсөн шийдвэрийн дагуу усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг ашиглана.¹⁴

Шуурхай удирдлагын штабаас шийдвэр гармагц тусгай хэрэгсэл хэрэглэх бүлгийн дарга усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг ашиглан эмх замбараагүй байдлын нягтарсан цөм хэсэг рүү шүршилт хийж, тэдний хүчийг тарамдуулах, үйл ажиллагааг нь сарниулсны дараа түрэн гаргах бүлэг эхэлж орон дараа нь татан гаргаж, салган тусгаарлах бүлэг ажиллагаанд орж тэднийг тараах ажиллагааг гардан гүйцэтгэнэ.

Усан хөөрөгт 2 тээврийн хэрэгслийг эмх замбараагүй байдал үүсгэгчдийн 2 талаас нэгэн зэрэг, эсхүл нэг талаас нэгэн зэрэг шүршиж, хүчийг сарниулах, тарамдуулахыг уг ажиллагааг удирдаж байгаа шуурхай удирдлагын штабаас тандан судлах бүлгийн ирүүлсэн мэдээг үндэслэн шийдвэрлэнэ.

Нөгөө талаар 2 усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг нэгэн зэрэг ашиглах тохиолдолд жагсаал, цуглаанд оролцогчид болон эмх замбараагүй байдал үүсгэгчдийн 2 жигүүрээс эсвэл төв хэсгээс усаар шүршиж, дундуур нь зүсэлт хийн довтолж, хоёр хэсэгт хуваан хүчийг сарниулсны дараа түрэн гаргах бүлэг хонгилоор довтолж, таслан хязгаарлах улмаар түрэн гаргах ажиллагааг явуулсны дараа татан гаргаж, салган тусгаарлах бүлэг, дайчлан баривчлах бүлгүүд ажиллагаанд орно.

Дүгнэлт

Цагдаагийн байгууллага нь усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийг ашиглахдаа холбогдох хууль тогтоомжийг нарийн чанд баримтлан түүнд тулгуурлан үйл ажиллагаагаа явуулах нь учирч болох аливаа сөрөг үйлдлээс урьдчилан сэргийлэх үр дүнтэй арга хэмжээ болох юм.

Мөн усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийн багийн бүрэлдэхүүний сургалт, дадлагыг тухай бүр чанартай зохион байгуулж багаар ажиллах чадварыг нэмэгдүүлэх, усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийн техникийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах, аюулгүй ажиллагааны дүрэм, журмыг сайтар сахиулж албанд мөрдлөг болгон хэвшүүлэх шаардлагатай.

Ингэснээр усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийн багийн бүрэлдэхүүний ажиллагаа болон усан хөөрөгт тээврийн хэрэгслийн албаны бэлэн байдал хангагдаж үүргээ зохих ёсоор биелүүлэх үндсэн нөхцлийг бүрдүүлэх юм.

Ном зүй

Нэг. Хууль тогтоомж:

- Цагдаагийн албаны тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/ 2017.02.09

¹⁴“Цагдаагийн албаны галт зэвсэг, тусгай хэрэгсэл” нэг сэдэвт бүтээл 2019 он 129-р тал

- ХЗДХС,УЕП-ын хамтарсан 2017.09.06-ны өдрийн А-224/А-102 тоот тушаалын 1 дүгээр хавсралт “Цагдаагийн алба хаагч биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх заавар”
- Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны журам код-504 “Нийтийн эмх замбараагүй байдал үүссэн үед олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах журам” 2017.12.28

Хоёр. Сурах бичиг, гарын авлага

- Ш.Чулуун. “Цагдаагийн албаны галт зэвсэг, тусгай хэрэгсэл”. УБ хот., 2019 он
- ЦЕГ-ын автобаазын инженер техникийн албаны 2009 онд JRC-6500В хуягт, усан хөөрөгний авто машин хүлээн авсан, шалгасан тухай үзлэгийн тэмдэглэл